

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro SŠ

Předkládané kurikulum ČDJ pro SŠ slouží jako opora pro ty, kteří učí ČDJ na středních školách, doučují či asistují žákům s OMJ. Ne vždy se totiž v této situaci ocitají plánovaně, často se rekrutují z řad učitelů češtiny či cizího jazyka, což jim však samo o sobě nedává automatické znalosti o [principech výuky ČDJ](#) (viz kap. 7 *Učíme češtinu nejen v češtině*).

Kurikulum je vlastně doprovodný rozšířený popis k sylabům ČDJ a soupisu konverzačních témat. Zevrubněji popisuje témata zařazená do sylabů a zároveň je zasazuje do celkového kontextu tak, aby čtenáři bylo jasné, jak jsou jednotlivé elementy mezi sebou propojeny a proč. Obsah kurikula, potažmo sylabů, navazuje na učebnici [Levou zadní I](#). Vycházíme totiž z předpokladu, že pokud se na střední škole ocitne úplný začátečník, získá potřebné znalosti ČDJ právě z témat/obsahu této učebnice a [doplňkových materiálů](#). Ta ovšem končí na úrovni A1-A2, kde vzniká "šedá zóna". Nastoupí-li totiž na střední školu žák, který už trochu česky umí, potřebujeme na rozdíl od běžného postupu češtiny jako cizího jazyka rozvíjet nejen běžné dovednosti s použitím standardních učebnic pro úroveň B1, ale také společně se žákem pracovat na tom, aby se ČDJ postupně co nejvíc přibližovala k obsahu běžného předmětu Český jazyk a literatura.

Kurikulum je rozděleno podle jednotlivých čtyř ročníků střední školy. Každý z nich má svou **orientační úroveň**, na které by se žáci měli na počátku roku pohybovat. Tato úroveň je však pouze orientační, neboť pokud výuka ČDJ probíhá ve vícečlenné skupině, není možné spoléhat na to, že úroveň všech účastníků bude jednotná, nehledě na to, že ani každý jeden žák nemusí mít všechny řečové dovednosti stejně silné.

V části **Analýza situace** se na jazykové výzvy v průběhu daného ročníku díváme z perspektivy žáka a v jednotlivých bodech popisujeme, co je pro něj klíčové. Jakkoliv by bylo lákavé veškeré dovednosti začít rozvíjet již od prvního ročníku, jsme zastánci postupného nabalování a budování solidních základů, bez nichž se žák nemůže dál jazykové rozvíjet.

Část **Cíle** je zaměřena na to, co by si měl žák osvojit z pohledu učitele. Jednotlivé cíle se pak odvíjejí od konkrétních témat v sylabu.

Popis sylabu obsahuje stručnou deskripci toho, čím jsou konkrétní jazykové cíle pro daný ročník typické, neboť priority se v průběhu celých čtyř let postupně přelévají od základů ČDJ přes postupné přibližování k ČJL až po požadavky jednotlivých částí maturitní zkoušky z ČJL.

Jak již z tohoto popisu vyplývá adresátem kurikula jsou primárně učitelé ČDJ ze škol s maturitními obory, avšak jako inspirace možného postupu může posloužit i učitelům žáků z nematuritních oborů.

Za gró celého kurikula pak můžeme považovat části **Řečové dovednosti** a **Vybrané řečové roviny**, kde je zevrubně a obecně popsáno to, co se v samotných sylabech objevuje ve formě stručného výčtu témat. Jednotlivé jevy jsou vybrány z hlediska potřeby a toho, jak odpovídají jednotlivým úrovním pokročilosti. V opětovném zařazování některých jevů napříč různými ročníky jsme se snažili reflektovat jak jejich obtížnost, tak nutnost bezproblémového ovládnutí. Někde tedy učitele přímo vedeme k tématům, ke kterým je dobré se vracet, ale tento seznam mohou pak oni sami individualizovat na míru danému žákovi nebo skupině. Jednotlivé výzvy se zcela jistě mohou lišit např. podle toho, zda je mateřský jazyk žáka slovanský či neslovanský, a proto nepovažujeme kurikulum za jedinou správnou cestu k cíli, ale řekněme za takovou první orientační tabuli s mapou, která “unavenému turistovi” alespoň naznačí směr.

Kurikulum a sylaby se pochopitelně dají využít primárně jako podklad pro výuku ČDJ a s touto motivací byly rovněž sepsány a testovány, ale mohou rovněž posloužit jako inspirace např. v situacích, kdy potřebujeme nově příchozího žáka, který už má nějakou znalost, diagnostikovat a naplánovat další postup jazykové podpory. Situaci mírně/středně pokročilých žáků totiž považujeme za velmi ošemetnou v tom smyslu, že se můžeme snadno nechat ukolébat dojmem, že už přece něco umějí, ovšem při letném pohledu na seznam témat je jasně patrné, že prostor pro společnou práci i v tomto případě zůstává poměrně rozsáhlý.

PRVNÍ ROČNÍK STŘEDNÍ ŠKOLY

Orientační úroveň podle SERR: A2-B1

Analýza situace

Co potřebuje žák/žákyně od učitele/ky, aby situaci zvládl/a? (prakticky, co nejvíc vztaženo k životu žáků)

Komunikační jazyk:

- porozumět se ve škole – komunikovat s učiteli a spolužáky,
- rozumět základním instrukcím v různých předmětech a organizačním pokynům, které se vztahují k obecnému fungování ve škole.

Akademický jazyk / akademické dovednosti:

- orientovat se v učivu jednotlivých předmětů,
- ovládat nástroje a postupy, které mu umožní si dohledat informace, jež nezachytil během výuky (propojení s mateřským jazykem, práce se slovníkem, práce se zdroji a příručkami).

Metakognitivní dovednosti / zpětná vazba:

- znát silné a slabší stránky svých znalostí a dovedností, aby věděl, v čem je dobrý a na čem musí naopak ještě zapracovat.

Cíle

Co učitel/učitelka v tématu sleduje? Co potřebuje, aby si žák/žákyně osvojil/a?

Cíle se odvíjejí od jednotlivých řečových dovedností a řečových rovin, které jsou v rámci středoškolské školní docházky akcentovány. V průběhu celých čtyř let se rozložení priorit mění. Viz *Řečové dovednosti a Vybrané řečové roviny*.

Popis sylabu

Předkládaný sylabus zahrnuje témata, která se v učebnicích češtiny jako cizího jazyka objevují na zmíněných úrovních, ale přistupujeme k nim pod optikou požadavků kladených na středoškoláka s OMJ. Jako hlavní cíle jsou v tomto případě akcentovány gramatika, pravopis a mluvnice. V ideálním případě se podtémata z těchto oblastí objevují na každé lekci. Podtémata jsou v sylabu řazena postupně, od nejjednodušších a nejaktuálnějších až k těm složitějším, ale pořadí není striktní, vycházíme z potřeb našich žáků. Na úvod celého kurzu i jednotlivých témat zařazujeme krátkou diagnostiku, abychom zjistili, na co navazujeme (tedy co už žáci ovládají) a čemu je třeba věnovat víc prostoru (vyplnění mezírek).

Řečové dovednosti	
ČTENÍ	<p>Čtení s porozuměním rozvíjíme na každé lekci, neboť jako podklad pro jazyková cvičení i konverzaci využíváme texty jednotlivých žánrů. Zapojujeme klasické typy cvičení na porozumění textu a prostřednictvím “hlasitého přemýšlení” žáky seznamujeme s různými strategiemi řešení.</p> <p>V textech si předem vytipujeme slovní zásobu, která může být pro žáky nová, systematicky s ní pracujeme a doptáváme se na významy. Vedeme žáky k tomu, aby dokázali odhadnout, zda je význam neznámého lexika klíčový pro další práci s textem a je tedy nutné si ho dohledat ve slovníku, či si vystačí s kontextem.</p>
PSANÍ	<p>Psaní je na této úrovni velmi úzce propojeno se čtením. Dbáme na to, aby psané úkoly nebyly zadávány samoúčelně a aby jim vždy předcházela model vyžadovaného útvaru s dostatečnou podporou (fráze, související slovní zásoba, osnova apod.). V této fázi píšeme kratší slohové útvary a dbáme na to, aby si žáci ke psaní vybudovali pozitivní vztah – ukazujeme jim, proč je v běžném životě důležité, zařazujeme kreativní psací cvičení.</p>
MLUVENÍ	<p>Vedeme žáky k tomu, aby se dokázali především vyjádřit v běžných školních situacích, témata tedy řadíme podle potřeby vzhledem ke studovanému oboru.</p> <p>Dbáme na to, aby žáci dokázali formulovat celé věty. Seznamujeme je s různými kompenzačními strategiemi, aby dokázali říct, co potřebují i ve chvíli, kdy si zrovna nemohou vzpomenout na některé slovíčko.</p>
POSLECH	<p>V autentickém rozhovoru je poslech s porozuměním úzce spojen s mluvením. Vycházíme z předpokladu, že žáci jsou poslechu jazyka vystaveni neustále a na této úrovni nepotřebují tuto dovednost izolovaně procvičovat. Poslech tedy zařazujeme podle toho, jak se zrovna hodí ke konkrétním probíraným tématům.</p>

Vybrané řečové roviny	
SLOVNÍ ZÁSoba	Slovní zásoba je rozšiřována soustavně, podle aktuálně probíraných témat + těch, která jsou potřebná pro žákův úspěšný školní život.
GRAMATIKA	Navazuje na učivo probrané v učebnici Levou zadní I. Obecně je tato úroveň zaměřena na doplnění složitější gramatiky v rámci ČDJ. Základní učivo (slovesné časy, pravidelná deklinace...) se opakuje a přidávají se složitější jevy (nepravidelná deklinace, deklinace zájmen, číslovek, slovesné způsoby atd.). Velká pozornost je věnována slovesu jako základní části české věty. Nesklonné slovní druhy (příslovce, předložky, spojky, částice a citoslovce) jsou probírány v rámci celkového přehledu s důrazem na jejich identifikaci, funkci ve větě a rozlišení (např. rozdíl mezi adjektivy a adverbii).
MLUVNICE	Z běžné mluvnice (propojování s ČJL) si žáci osvojují základní větné členy (podmět, přísudek a příslovečné určení) a podle časových možností také jejich druhy. V kurzu vycházíme z individuálních potřeb jednotlivých účastníků. Pokud se na hodinách běžné češtiny těmto tématům nevěnují, a tudíž nepociťují nutnost si znalost daných jevů prohlubovat, volíme frekventované jevy z didaktických testů (vybíráme spíše ty, u kterých je možné se opřít o nějaké pravidlo, určitě nezačínáme výjimkami).
PRAVOPIS	V rámci pravopisu jsou probírány základní jevy, přičemž důraz je rovněž kladen na adekvátní výslovnost. Bereme v potaz, že s některými principy, klíčovými pro pochopení dalšího učiva, se žák nemusel explicitně setkat, a proto systematicky zařazujeme teorii především pro rozlišení tvrdých a měkkých souhlásek, délky samohlásek (koncovky přídavných jmen, koncovky sloves, koncovky určitých pádů s důrazem na ty, kde má délka distinktivní funkci, např. restauraci x restaurací apod.), asimilaci znělosti a další jevy, které vyplynou z úvodní diagnostiky. Jedním ze stavebních kamenů správného pravopisu je znalost teoretických pravidel, druhým je rovněž rozvoj fonemického sluchu. Vedeme žáky k tomu, aby si uvědomovali, co slyší a co píšou.

DRUHÝ ROČNÍK STŘEDNÍ ŠKOLY

Orientační úroveň podle SERR: B1-B2

Analýza situace / Co žák potřebuje, aby situaci zvládl? (prakticky, co nejvíc vztaheno k životu žáka)

Komunikační jazyk:

- dorozumět se ve škole – komunikovat s učiteli a spolužáky
- orientovat se ve vrstvách jazyka a volit je adekvátně vzhledem k různým situacím
- rozumět instrukcím v různých předmětech a organizačním pokynům, které se vztahují k obecnému fungování ve škole
- umět se správně zeptat, ať už ústně nebo písemně

Akademický jazyk / akademické dovednosti:

- orientovat se v učivu jednotlivých předmětů
- umět si efektivně dělat výpisky, ze kterých pak může vycházet při studiu
- ovládat nástroje a postupy, které mu umožní si dohledat informace, jež nezachytil během výuky (propojení s mateřským jazykem, práce se slovníkem, práce se zdroji a příručkami)
- vědět, jaký způsob mu vyhovuje pro osvojování nových informací a domácí přípravu, a ten systematicky využívat
- umět se odpovídajícím jazykem písemně vyjádřit k probíraným tématům

Metakognitivní dovednosti / zpětná vazba:

- znát silné a slabší stránky svých znalostí a dovedností, aby věděl, v čem je dobrý a na čem musí naopak ještě zapracovat

Cíle / Co učitel v tématu sleduje? Co potřebuje, aby si žák osvojil?

Cíle se odvíjejí od jednotlivých řečových dovedností a řečových rovin, které jsou v rámci středoškolské školní docházky akcentovány. V průběhu celých čtyř let se rozložení priorit mění. Viz *Řečové dovednosti* a *Vybrané řečové roviny*.

Popis sylabu

Předkládaný sylabus zahrnuje témata, která se v učebnicích češtiny jako cizího jazyka objevují na zmíněných úrovních, ale přistupujeme k nim pod optikou požadavků kladených na středoškoláka s OMJ. Jako hlavní cíle jsou v tomto případě akcentovány gramatika, pravopis a mluvnice, stejně jako v předchozím roce, ovšem s ohledem na nutnost systematicky rozvíjet dovednost psaní přidáváme rovněž akcent na slovní zásobu a právě psaní. V ideálním případě se podtémata z těchto oblastí objevují na každé lekci. Podtémata jsou v sylabu řazena postupně, od nejjednodušších a nejaktuálnějších až k těm složitějším, ale pořadí není striktní, vycházíme z potřeb našich žáků. Na úvod celého kurzu i jednotlivých témat zařazujeme krátkou diagnostiku, abychom zjistili, na co navazujeme (tedy co už žáci ovládají) a čemu je třeba věnovat víc prostoru (vyplnění mezírek).

Řečové dovednosti	
ČTENÍ	<p>Čtení s porozuměním rozvíjíme na každé lekci, neboť jako podklad pro jazyková cvičení i konverzaci využíváme texty jednotlivých žánrů. Zapojujeme klasické typy testových úkolů a prostřednictvím “hlasitého přemýšlení” žáky seznamujeme s různými strategiemi řešení.</p> <p>V textech si předem vytipujeme slovní zásobu, která může být pro žáky nová, systematicky s ní pracujeme a doptáváme se na významy. Vedeme žáky k tomu, aby dokázali odhadnout, zda je význam neznámého lexika klíčový pro další práci s textem a je tedy nutné si ho dohledat ve slovníku, či si vystačí s kontextem.</p> <p>Směřujeme pozornost žáků k jazyku textů s ohledem na žánr. Snažíme se vybírat takové úryvky, které budou pro žáky nosné i pro školní hodiny literatury, a střídat je s oddechovými díly.</p>
PSANÍ	<p>Zařazujeme psaní kratších útvarů, pokud možno na každé lekci. Tyto útvary nám posléze slouží jako diagnostika pro gramatiku a pravopis, tzn. že opakujícím se problémům v žákovských pracích věnujeme více pozornosti.</p>
MLUVENÍ	<p>Vedeme žáky k tomu, aby se dokázali především vyjádřit v běžných školních situacích, témata tedy řadíme podle potřeby vzhledem ke studovanému oboru.</p> <p>Dbáme na to, aby žáci dokázali formulovat celé věty, a především aby se dokázali správně zeptat. Seznamujeme je s různými kompenzačními strategiemi, aby uměli říct, co potřebují i ve chvíli, kdy si zrovna nemohou vzpomenout na některé slovíčko. Klademe důraz na adekvátní rozlišování nespisovné a spisovné češtiny s ohledem na komunikační situaci.</p>
POSLECH	<p>V autentickém rozhovoru je poslech s porozuměním úzce spojen s mluvením. Vycházíme z předpokladu, že žáci jsou poslechu jazyka vystaveni neustále a na této úrovni nepotřebují tuto dovednost izolovaně procvičovat. Poslech tedy zařazujeme podle toho, jak se zrovna hodí ke konkrétním probíraným tématům.</p>

Vybrané řečové roviny	
SLOVNÍ ZÁSoba	Slovní zásoba je rozšiřována soustavně, speciální pozornost je však věnována slovům příbuzným, příp. jinak souvisejícím (synonyma, antonyma), frazémům a prvkům obecné češtiny. Stejně jako u mluvení pracujeme s nácvikem vhodných kompenzačních strategií, aby žáci uměli efektivně využít svou znalost souřadných, nadřazených i podřazených slov a aby uměli volit lexikum adekvátní dané komunikační situaci.
GRAMATIKA	Gramatiku na této úrovni vnímáme jako příležitost doplnit žákům znalosti nejobtížnějších jevů ČDJ. Pozornost je věnována dělení jednotlivých slovních druhů, složitější gramatice a komplexním fenoménům jako je například český slovosled a jeho nuance. Vycházíme rovněž z psaného projevu žáků, který nám dává možnost vytipovat si problematické jevy, jež přetrvávají z nižších úrovní.
MLUVNICE	V mluvnici se pracuje se základními znalostmi ze slovo tvorby a stavby slova, přičemž se také dále rozvíjejí znalosti o větných členech a s nimi souvisejících druzích vedlejších vět. Podle časových možností se žáci dozvědí o charakteristických typech odchylek od pravidelné větné stavby. V kurzu vycházíme z individuálních potřeb jednotlivých účastníků. Pokud se na hodinách běžné češtiny těmto tématům nevěnují, a tudíž nepocítují nutnost si znalost daných jevů prohlubovat, volíme frekventované jevy z didaktických testů.
PRAVOPIS	Pravopisné jevy se probírají z komplexní perspektivy, a především s oporou v autentických žákovských textech. Vedeme žáky k tomu, aby si uměli svou práci dobře zkontrolovat, k jednotlivým jevům přidáváme i komentář podle čeho se dá poznat, že to máme napsáno správně. Vždy se snažíme uvést elementy systematické, které žákům dodají v pravopisu jistotu a postupně přidáváme i ty, které si musí zafixovat.

TŘETÍ ROČNÍK STŘEDNÍ ŠKOLY

Orientační úroveň podle SERR: B2

Analýza situace / Co žák potřebuje, aby situaci zvládl? (prakticky, co nejvíc vztaženo k životu žáka)

Komunikační jazyk:

- porozumět se ve škole – komunikovat s učiteli a spolužáky
- orientovat se ve vrstvách jazyka a volit je adekvátně vzhledem k různým situacím
- rozumět instrukcím v různých předmětech a organizačním pokynům, které se vztahují k obecnému fungování ve škole
- umět se správně zeptat, ať už ústně nebo písemně

Akademický jazyk / akademické dovednosti:

- orientovat se v učivu jednotlivých předmětů
- umět si efektivně dělat výpisky, ze kterých pak může vycházet při studiu
- ovládat nástroje a postupy, které mu umožní si dohledat informace, jež nezachytil během výuky (propojení s mateřským jazykem, práce se slovníkem, práce se zdroji a příručkami)
- **umět produkovat slohové útvary**
- **systematicky pracovat se zpětnou vazbou – umět sám zhodnotit cizí text, efektivně naložit se zpětnou vazbou, kterou mu v jazykových otázkách poskytne někdo jiný**

Metakognitivní dovednosti / zpětná vazba:

- znát silné a slabší stránky svých znalostí a dovedností, aby věděl, v čem je dobrý a na čem musí naopak ještě zapracovat

Cíle / Co učitel v tématu sleduje? Co potřebuje, aby si žák osvojit?

Cíle se odvíjejí od jednotlivých řečových dovedností a řečových rovin, které jsou v rámci středoškolské školní docházky akcentovány. V průběhu celých čtyř let se rozložení priorit mění. Viz *Řečové dovednosti a Vybrané řečové roviny*.

Popis sylabu

Předkládaný sylabus zahrnuje témata, která se v učebnicích češtiny jako cizího jazyka objevují na zmíněných úrovních, ale přistupujeme k nim pod optikou požadavků kladených na středoškoláka s OMJ. **V tomto ročníku už se obsah přibližuje k běžnému obsahu ČJL, přičemž v centru pozornosti je rozvoj dovednosti psaní. Psaní stojí primárně na lexikálních základech, úzce souvisí rovněž s pravopisem (akcentovány jsou především frekventované problémy, jež vycházejí z průběžných prací žáků).** V mluvnici se zabýváme hlavně slovosledem. Prostor je systematicky věnován také strategiím a dovednosti efektivně řešit i jazykové situace, v nichž si žáci nejsou úplně jisti. V ideálním případě se podtémata z jednotlivých oblastí objevují na každé lekci ve vyváženém poměru. Podtémata jsou v sylabu řazena postupně, od nejjednodušších a nejaktuálnějších až k těm složitějším, ale pořadí není striktní, vycházíme z potřeb našich žáků. Na úvod celého kurzu i jednotlivých témat zařazujeme krátkou diagnostiku, abychom zjistili, na co navazujeme (tedy co už žáci ovládají) a čemu je třeba věnovat víc prostoru (vyplnění mezírek).

Řečové dovednosti	
ČTENÍ	<p>Čtení s porozuměním rozvíjíme na každé lekci, neboť jako podklad pro jazyková cvičení i konverzaci využíváme texty jednotlivých žánrů. Zapojujeme klasické typy testových úkolů a prostřednictvím “hlasitého přemýšlení” žáky seznamujeme s různými strategiemi řešení.</p> <p>V textech si předem vytipujeme slovní zásobu, která může být pro žáky nová, systematicky s ní pracujeme a doptáváme se na významy. Vedeme žáky k tomu, aby dokázali odhadnout, zda je význam neznámého lexika klíčový pro další práci s textem a je tedy nutné si ho dohledat ve slovníku, či si vystačí s kontextem.</p> <p>Směřujeme pozornost žáků k jazyku textů s ohledem na slohový útvar. Snažíme se vybírat takové úryvky, které budou pro žáky nosné i s ohledem na školní hodiny literatury, a střídat je s oddechovými díly.</p> <p>U jednotlivých slohových útvarů systematicky upozorňujeme na fráze/gramatické jevy, jež jsou pro daný útvar typické.</p>
PSANÍ	<p>Dovednost <i>Psaní</i> je v tomto ročníku v centru naší pozornosti. Úzce ji propojujeme se čtením, neboť tím si žáci osvojují modely pro vlastní produkci písemných prací. Začínáme od kratších, jasně vymezených útvarů a vedeme žáky k tomu, aby dokázali využít co nejvíc “prefabrikovaných” vět a slovních spojení pro daný slohový útvar.</p>
MLUVENÍ	<p>Vedeme žáky k tomu, aby se dokázali především vyjádřit v běžných školních situacích, témata tedy řadíme podle potřeby vzhledem ke studovanému oboru.</p> <p>Dbáme na to, aby žáci dokázali formulovat celé věty, a především aby se dokázali správně zeptat. Seznamujeme je s různými kompenzačními strategiemi, aby uměli říct, co potřebují i ve chvíli, kdy si zrovna nemohou vzpomenout na některé slovíčko. Klademe důraz na adekvátní rozlišování hovorové a spisovné češtiny s ohledem na komunikační situaci. Kritériem pro hodnocení mluveného projevu se postupně stává nejen srozumitelnost, ale rovněž forma (samozřejmě přiměřeně k úrovni žáka). Motivujeme žáky, aby se snažili vyjadřovat spisovným jazykem v rozvitých větách.</p>
POSLECH	<p>V autentickém rozhovoru je poslech s porozuměním úzce spojen s mluvením. Vycházíme z předpokladu, že žáci jsou poslechu jazyka vystaveni neustále a na této úrovni nepotřebují tuto dovednost izolovaně procvičovat. Poslech tedy zařazujeme podle toho, jak se zrovna hodí ke konkrétním probíraným tématům.</p>

Vybrané řečové roviny	
SLOVNÍ ZÁSoba	Slovní zásoba je rozšiřována soustavně, prohlubují se strategie, jejichž nácvik začal už v předchozím ročníku. Zvláštní pozornost je věnována různým typům konektorů, jež přispívají k soudržnosti textu.
GRAMATIKA	V této fázi už považujeme gramatiku ČDJ za dokončenou, ale vyskytnou-li se nějaké přetrvávající problémy z nižších úrovní, je samozřejmě možné témata doplnit krátkým výkladem a procvičením (tzv. minilekce).
MLUVNICE	V souvislosti s obecným zaměřením kurzu na rozvoj psaní je hlavním tématem mluvnice slovosled, příp. jeho odchylky. V kurzu vycházíme z individuálních potřeb jednotlivých účastníků. Pokud se na hodinách běžné češtiny těmto tématům nevěnují, a tudíž nepociťují nutnost si znalost daných jevů prohlubovat, volíme frekventované jevy z didaktických testů.
PRAVOPIS	Pravopis se v této fázi řeší především s ohledem na "chytáky" z didaktických testů. Je vhodné zařazovat jedno cvičení vždy na začátku nebo na konci lekce, aby při samotné přípravě na DT nebyl objem tak velký. Specifická pozornost je dále věnována interpunkci, včetně nácviku správného psaní přímé a nepřímé řeči. Systematicky žáky vedeme k čitelnému projevu a k péči o detaily: velké písmeno je opravdu velké, věta končí tečkou apod.
DOPLNĚNÍ	Při nácviku psaní procvičujeme i práci s Pravidly českého pravopisu. Rovněž žákům pomocí modelování ukazujeme, jak si texty vhodně naplánovat a rozvrhnout do odstavců.

ČTVRTÝ ROČNÍK STŘEDNÍ ŠKOLY

Orientační úroveň podle SERR: B2-C1

Analýza situace / Co žák/žákyně potřebuje, aby situaci zvládl/a? (prakticky, co nejvíc vztaženo k životu žáků)

Komunikační jazyk:

- porozumět se ve škole – komunikovat s učiteli a spolužáky
- orientovat se ve vrstvách jazyka a volit je adekvátně vzhledem k různým situacím
- rozumět instrukcím v různých předmětech a organizačním pokynům, které se vztahují k obecnému fungování ve škole
- umět se správně zeptat, ať už ústně nebo písemně

Akademický jazyk / akademické dovednosti:

- orientovat se v učivu jednotlivých předmětů a porozumět do hloubky maturitních (profilových) předmětů
- umět si efektivně dělat výpisky, ze kterých pak může vycházet při studiu
- ovládat nástroje a postupy, které mu umožní si dohledat informace, jež nezachytil během výuky (propojení s mateřským jazykem, práce se slovníkem, práce se zdroji a příručkami)
- umět produkovat slohové útvary v podobě požadované u maturitní zkoušky
- systematicky pracovat se zpětnou vazbou – umět sám zhodnotit cizí text, efektivně naložit se zpětnou vazbou, kterou mu v jazykových otázkách poskytne někdo jiný
- porozumět zadání didaktického testu, umět využívat potřebných strategií k efektivnímu a úspěšnému složení testu
- při ústní zkoušce se vyjadřovat na vysoké úrovni s používáním odborného jazyka předmětu ČJL

Metakognitivní dovednosti / zpětná vazba:

- znát silné a slabší stránky svých znalostí a dovedností, aby věděl, v čem je dobrý a na čem musí naopak ještě zapracovat

Cíle kurzu/ Co učitel/učitelka v tématu sleduje? Co potřebuje, aby si žák/žákyně osvojil/a?

Cíle se odvíjejí od jednotlivých dovedností uvedených v Katalogu požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky a vycházejících z obsahu písemné a ústní části maturitní zkoušky, které stanovují ředitelé škol.

Popis sylabu

Předkládaný sylabus obsahuje především témata související s požadavky maturitní zkoušky z ČJL, zahrnuje ale také opakování pravopisných a mluvnických jevů, jejichž znalost je v jednotlivých částech MZ ověřována.

Ve čtvrtém ročníku se obsah sylabu příliš neliší od potřeb všech maturantů, pro žáky s OMJ však sylabus přináší výběr těch nejdůležitějších témat, v nichž bývají méně úspěšní.

Prioritou je i nadále rozvoj dovednosti psaní, konkrétně se směřuje k procvičování vybraných slohových útvarů (zpráva, dopis, popis, vypravování), které se u maturitní písemné zkoušky často vyskytují a zároveň jsou pro žáky s OMJ přístupnější a zvládnutelnější než útvary jiné.

Druhým pilířem sylabu je práce na strategii k jednotlivým částem maturitní zkoušky, a to včetně zjišťování kritérií hodnocení jednotlivých částí zkoušky na dané škole žáka. Pořadí práce na strategiích není striktní, vycházíme z potřeb našich žáků. V rámci písemné práce doporučujeme zejména nácvik výběru tématu a práci se strukturou/osnovou stejně jako vlastní kontrolu již napsaného textu podle daných kritérií (checklist). Pro zvládnutí didaktického testu věnujeme pozornost zejména porozumění zadání otázek a strategiím vyplňování testu.

Písemná práce i didaktický test úzce souvisí rovněž s pravopisem (akcentovány jsou především frekventované problémy, jež vycházejí z průběžných výsledků žáků), v mluvnici se zabýváme hlavně syntaxí, ale také slootovnou a morfologickou analýzou slov.

Na úvod celého kurzu i jednotlivých témat zařazujeme krátkou diagnostiku, abychom zjistili, na co navazujeme (tedy co už žáci ovládají) a čemu je třeba věnovat víc prostoru.

Řečové dovednosti	
ČTENÍ	<p>Čtení s porozuměním se snažíme rozvíjet s ohledem na všechny tři části maturitní zkoušky z ČJL co nejvíce – zejména ve vztahu k přípravě na psaní konkrétních slohových útvarů (prostřednictvím “ukázkových textů”) a práci s textem v didaktickém testu.</p> <p>Zapojujeme klasické typy testových úkolů a prostřednictvím “hlasitého přemýšlení” žáky seznamujeme s různými strategiemi řešení.</p> <p>V textech si předem vytipujeme slovní zásobu, která může být pro žáky nová, systematicky s ní pracujeme a doptáváme se na významy. Vedeme žáky k tomu, aby dokázali odhadnout, zda je význam neznámého lexika klíčový pro další práci s textem a je tedy nutné si ho dohledat ve slovníku, či si vystačí s kontextem.</p> <p>Směřujeme pozornost žáků k jazyku textů s ohledem na slohový útvar. U jednotlivých slohových útvarů systematicky upozorňujeme na fráze/gramatické jevy, jež jsou pro daný útvar typické a aktivně s nimi pracujeme při sestavování slohové práce.</p>
PSANÍ	<p>Dovednost <i>Psaní</i> je v tomto ročníku v centru naší pozornosti. Úzce ji propojujeme se čtením, neboť tím si žáci osvojují modely pro vlastní produkci písemných prací.</p> <p>Provádíme žáky postupem přípravy slohové práce včetně výběru tématu/útvary, vedeme je k práci s osnovou/strukturou textu, a k tomu, aby dokázali využít co nejvíce “prefabrikovaných” vět a slovních spojení pro daný slohový útvar.</p> <p>Kromě postupného procesu psaní do kurzu zapojíme i nácvik psaní komplexní písemné práce, a to včetně vlastní kontroly odevzdávané práce a zejména konkrétní a detailní zpětné vazby.</p>
MLUVENÍ	<p>Vzhledem k pokročilosti maturantů se na dovednost mluvení nezaměřujeme přímo, přesto se snažíme během aktivit kultivovat jejich vyjadřování zejména pro potřeby ústní zkoušky z ČJL.</p> <p>Motivujeme žáky, aby se snažili vyjadřovat spisovným jazykem v rozvitých větách.</p>
POSLECH	<p>Vzhledem k pokročilosti maturantů se na dovednost poslechu nezaměřujeme přímo, neboť jsou mu žáci vystaveni permanentně.</p>

Vybrané řečové roviny	
SLOVNÍ ZÁSoba	<p>Slovní zásoba je rozšiřována soustavně, prohlubují se strategie, jejichž nácvik začal už v předchozím ročníku. Zvláštní pozornost je věnována různým typům konektorů, jež přispívají k soudržnosti textu, a “prefabrikovaným” frázím, které lze použít při psaní konkrétních slohových útvarů (např. obraty ve formálním dopise či žádosti). Pozornost také věnujeme správnému používání lingvistických či literárních termínů, jež se objevují v didaktickém testu.</p>
GRAMATIKA	<p>V této fázi už považujeme gramatiku ČDJ za dokončenou, ale vyskytnou-li se nějaké přetrvávající problémy z nižších úrovní, je samozřejmě možné témata doplnit krátkým výkladem a procvičením (tzv. minilekce).</p>
MLUVNICE	<p>V souvislosti s obecným zaměřením kurzu na rozvoj psaní je hlavním tématem mluvnice slovosled, příp. jeho odchylky. V kurzu se zaměřujeme také na opakování základních mluvnických jevů, které se vyskytují v zadání didaktických testů, zároveň však podpoří tvorbu slohových prací (synonyma, slova příbuzná, větné členy, slovní druhy...) Procvičujeme zejména frekventované jevy z didaktických testů.</p>
PRAVOPIS	<p>Pravopis se v této fázi řeší především s ohledem na “chytáky” z didaktických testů. Je vhodné zařazovat jedno cvičení vždy na začátku nebo na konci lekce, aby při samotné přípravě na DT nebyl objem tak velký. Specifická pozornost je dále věnována interpunkci, včetně nácviku správného psaní přímé a nepřímé řeči. Systematicky žáky vedeme k čitelnému projevu a k péči o detaily: velké písmeno je opravdu velké, věta končí tečkou apod.</p>
DOPLNĚNÍ	<p>Při nácviku psaní procvičujeme i práci s Pravidly českého pravopisu. Rovněž žákům pomocí modelování ukazujeme, jak si texty vhodně naplánovat a rozvrhnout do odstavců. Zaměřujeme se na strategii přípravy písemné slohové práce i strategii vyplňování didaktického testu. Na ústní zkoušku z ČJL žáky z časových důvodů systematicky nepřipravujeme, příprava by měla nejvíce probíhat v samotné škole. V kurzu vycházíme z individuálních potřeb jednotlivých účastníků takovým způsobem, aby byly lekce ku prospěchu všem žákům.</p>